herpy

PILGIFTFROSKER

Brilliant-thighed Poison Frog

Allobates femoralis

Allobates femoralis er en liten, mørk frosk på 3-4 cm fra Amazonas og Guyanaskjoldet med en oransjegul flekk bak armen og en halvmåneformet oransje flekk på låret. Den er dagaktiv og lever på bakken, hannene forsvarer territorier med et høyt rop, og frieriet er et av de lengste blant pilgiftfroskene. Arten tilhører familien Aromobatidae og regnes som ugiftig.

Familie: Aromobatidae Tidligere navn: *Epipedobates femoralis; Phyllobates femoralis; Dendrobates femoralis*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**3-4 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift	**Ingen kjent**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**8-20**
Klekking	**15-20 dager**
Larvetid	**40-50 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter**
Yngelpleie	**Vokter eggene og bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Allobates femoralis er en slank, langbeint frosk. Hannene måler 28-33 mm fra snute til kloakk, og hunnene er litt større; voksne dyr måler 25-38 mm, altså 3-4 cm. Ryggen er mørkebrun til svart og lett kornet, strupen er svart, og buken er hvit med svart tegning. En lysebrun stripe går fra snuten til bakbeina, og en avbrutt hvit stripe går langs siden fra snuten til armen og videre til beinet. Bak armen sitter en oransjegul flekk og ytterst på låret en halvmåneformet oransje flekk, som hannen viser fram under frieriet. Tegningen varierer mellom bestandene: i Ecuador og Peru er den øverste sidestripen gyllengul og den nederste blåhvit, mens dyr fra Brasil og Guyana har hvite striper og en grå, blåmarmorert buk.

Arten ble beskrevet av George Albert Boulenger i 1884 og har siden stått i slektene *Phyllobates*, *Dendrobates* og *Epipedobates*. I dag hører den til familien Aromobatidae, ikke Dendrobatidae, som de fleste pilgiftfrosker i hobbyen. Atferden ved frieriet varierer også mellom bestandene, så dyr fra ulike områder bør ikke blandes.

A. femoralis regnes som ugiftig, og farlig hudgift er ikke dokumentert. Helt avklart er det likevel ikke: noen bestander kan ha svak giftighet, og oppdrettede dyr kan ta opp svake alkaloider fra fôret i huden. Huden er tynn som hos alle amfibier, så ikke håndter dyrene, og vask hendene etter arbeid i terrariet.

Utbredelse og leveområde

Allobates femoralis lever i Amazonasbassenget og det tropiske østlige Sør-Amerika: Brasil, Guyana, Surinam og Fransk Guyana samt de østlige delene av Colombia, Ecuador, Peru og Bolivia. Et enkelt funn i Venezuela kan skyldes en forveksling med *Ameerega picta*. De aller fleste registrerte funnene kommer fra Brasil, fulgt av Ecuador, Fransk Guyana, Peru, Surinam og Colombia.

Arten er vurdert som ikke truet (LC) på IUCNs rødliste, fordi den er vidt utbredt og vanlig, og det er ikke påvist spesielle trusler.

> **Naturlig utbredelse:** Bolivia, Brasil, Colombia, Ecuador, Fransk Guyana, Guyana, Peru og Surinam.

LEVEOMRÅDE

Allobates femoralis lever på bakken i tropisk lavlandsregnskog, hvor den ferdes i løvlaget. Den finnes oftest under 300 m over havet, men i Colombia og Ecuador opp til omtrent 1.000 m. Arten er dagaktiv og lever av små insekter som biller, sirisser, kakerlakker og maur, mens ungene mest tar spretthaler.

Hannene roper fra hevede steder som røtter og veltede stammer og forsvarer et territorium mot andre hanner. Hunnene holder seg til få, små områder og beveger seg mest på dager med frieri. Yngelen følger regntiden: i den østlige delen av utbredelsesområdet fra november til april med topp i januar og februar. I tørketiden er det bare enkelte leggerunder når det regner. Hunnene beveger seg mer når det er kjølig og vått.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Stell

TERRARIET

Et par *Allobates femoralis* trenger et glassterrarium på minst 60 × 40 × 40 cm. Arten lever nær bakken, så gulvarealet teller mest, men hannene klatrer gjerne litt opp for å kalle. Holdes flere par sammen, må terrariet være stort og ha mange synsbarrierer, fordi hannene er territorielle.

En god innredning har leca-kuler i bunnen og et tykt lag rent eikeløv oppå, der froskene gjemmer seg og legger egg. Bak- og sideveggene kan dekkes med trebregne og kork, og et halvt kokosskall som skjul, en gren som utkikkspost, et par planter og en liten vannskål fullfører terrariet. Lokket må ha ventilasjon som er tett nok til at bananfluer ikke slipper ut. Froskene er raske, så vær forsiktig når døra åpnes.

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 25-28 °C og om natten 21-24 °C, altså 3-4 grader lavere. Det daglige svinget tilsvarer forholdene i Fransk Guyana og fremmer avlen. Temperaturen trenger bare å svinge 1-2 grader over året, og det er ingen vinterhvile.

Pilgiftfrosker tåler langvarig varme dårlig, så hold øye med temperaturen om sommeren, og bruk et digitalt termometer med føler nede i terrariet. Varmen kommer helst fra rommet og belysningen.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være høy: 70-80 % midt på dagen og opp mot 100 % morgen og kveld. Et automatisk regnanlegg som for eksempel gir to korte byger om dagen, holder løvlaget fuktig og froskene aktive; et tåkeanlegg hjelper med de fuktige morgen- og kveldstimene. Blader og inventar må kunne tørke litt imellom, slik at det ikke oppstår mugg og stillestående luft.

Bruk osmosevann eller regnvann, så det ikke kommer kalkflekker. Blir løvlaget tørt, tørker froskene raskt ut.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Gi en lav glass-skål på omtrent 10 cm i diameter med 1-2 cm vann, som froskene lett kommer seg opp av. Den brukes også av hannen når han skal bli kvitt rumpetrollene. Bruk regnvann, osmosevann eller avklort springvann, og bytt vannet ofte.

Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler og krem må ikke komme i nærheten av terrariet. Skrubb skålen med varmt vann uten såpe.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

LYS OG UVB

Lyset er først og fremst til plantene. Gi 12 timers lys om dagen, for eksempel fra kl. 7 til 19. Lysstoffrør eller LED på omtrent 6.500 K gir naturlige farger og god plantevekst.

UVB er ikke dokumentert som nødvendig for arten, og froskene får D3-vitaminet sitt gjennom tilskuddet på fôret. Velger du likevel en svak UVB-kilde, hold deg til Ferguson-sone 1, og gi et tett løvlag å søke inn under.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Allobates femoralis lever av små insekter. I terrariet består grunnfôret av vingeløse bananfluer, supplert med spretthaler, helt små sirisser, små voksmøllarver og engplankton. Ungene tar mest spretthaler og små bananfluer.

Voksne frosker fôres to-tre ganger i uken, unger hver dag eller annenhver dag. Pudre fôrdyrene med et vitamin- og mineralpulver til amfibier. Hold egne kulturer av bananfluer og spretthaler, slik at det alltid er fôr.

ATFERD OG HÅNDTERING

Allobates femoralis er dagaktiv, og hannene er territorielle. De roper med et høyt, langt, vibrerende rop på omtrent fem sekunder og forsvarer området sitt mot andre hanner, noen ganger med kamper på et kvarters tid, til den ene trekker seg. Hunnene er ikke aggressive mot hverandre, og en hann kan godt fri til to hunner. Hold derfor ett par eller en hann med to hunner, men aldri flere hanner i et lite terrarium.

Arten er rask og sky, særlig som ung. Ikke håndter dyrene; huden er tynn og tåler ikke såpe, salt og krem. Skal en frosk flyttes, så lokk den inn i en ren plastboks.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på ropet og er litt mindre enn hunnene, som er tydelig større og fyldigere. Alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert. Den sikreste veien til et par er å la flere ungdyr vokse opp sammen og se hvem som roper, eller å kjøpe et etablert par.

PARRING

Paringen foregår i hannens territorium og er et av de lengste frieriene blant pilgiftfroskene: hannen kan fri til en hunn i to-tre dager. Han fører henne rundt til et dekket eggleggingssted under blader eller en stamme, roper underveis med et lavere frierirop og viser seg frem ved å blåse opp strupen, løfte beina, dreie rundt og strekke bakbeina, slik at de oransje lårflekkene sees. Hunnen følger etter og stryker armer og ben over buken. Hunnene avviser sjelden en hann.

Inne ved eggleggingsstedet tar hunnen initiativ til berøringen, og i noen bestander griper hannen henne om hodet mens eggene legges. I terrariet holder to korte regnbyger om dagen ynglelysten oppe, og et tykt lag eikeløv gir mange steder å legge egg.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger eggene i løvlaget under et blad eller en bit tre, slik at det danner et tak over eggleggingen. Hver legging er på 8-20 egg. Hannen vokter eggene, og når de klekkes, kravler rumpetrollene opp på ryggen hans. Han bærer dem til vannsamlinger utenfor territoriet, i naturen opptil 180 m unna, og fordeler dem ofte på flere steder. Hunnen bærer bare rumpetroll hvis hannen er forsvunnet. En hann som overtar et nytt territorium, kan spise den tidligere eierens egg.

I terrariet setter hannen fra seg rumpetrollene i vannskålen. Vil man oppdrette målrettet, kan rumpetrollene flyttes over i et kar eller enkeltvis i rør med halvt osmosevann og halvt gammelt vann med eikeblader, gjerne med et filter. Hold vannet omtrent 26 °C, skift det én gang i uka, og fôr fritt med tørkede nesleblader.

METAMORFOSE

Eggene utvikler seg i løvlaget i 15-20 dager før rumpetrollene klekkes og bæres til vann. Under naturlige forhold går det deretter 40-50 dager til metamorfosen, og selve overgangen fra rumpetroll til liten frosk tar omtrent tre dager.

Når alle fire beina er synlige, er metamorfosen nær. Sørg for lett adgang til land, for eksempel en skråstilt boks eller kork og steiner som stikker opp av vannet, slik at den lille frosken kan kravle opp uten å drukne.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede ungene er svært små. Hold dem i et lite oppdrettsterrarium med leca-kuler, rent eikeløv og samme klima som de voksne, med to korte regnbyger om dagen. Fôr dem annenhver dag med spretthaler og vingeløse bananfluer pudret med vitaminer og mineraler. Ungene er sky, så gi dem mange skjul, og flytt dem bare når det er nødvendig.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen sykdomsliste for arten, men disse problemene går igjen hos pilgiftfrosker:

- Uttørking ved for lav luftfuktighet eller et tørt løvlag.
- Varmestress hvis terrariet blir for varmt om sommeren.
- Chytridsopp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en alvorlig amfibiesykdom. Hold nye dyr i karantene, adskilt fra dem du har fra før.
- Mangelsykdommer som bløte knokler og skjeve bein hvis fôret ikke pudres med vitaminer og mineraler.
- Parasitter som gir vekttap til tross for god appetitt. En avføringsprøve hos veterinæren avslører dem.

Levealderen er ikke dokumentert for arten; 5-10 år i boksen er et anslag ut fra andre små pilgiftfrosker. Amfibier er vanskelige å diagnostisere og behandle, så forebygging er det viktigste. Kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier hvis en frosk blir sløv og avmagret eller får sår på huden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.